

GÖREVE YENİ BAŞLAYAN ÖĞRETMENLERİN YAŞADIKLARI SORUNLARIN ÇEVİRİMİÇİ FORUMLARDA PAYLAŞTIKLARI GÖRÜŞLER ÜZERİNDEN İNCELENMESİ**EXAMINING THE PROBLEMS EXPERIENCED BY NOVICE TEACHERS THROUGH ONLINE FORUMS****Prof. Dr. Erdal TOPRAKÇI***Ege Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi İzmir, Türkiye*
ORCID. 0000-0001-9552-9094**Yüksel Lisans Öğrencisi Bedia KIRKULAK***Ege Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi İzmir, Türkiye*
ORCID. 0000-0002-1795-8480**ÖZET**

Bu çalışma göreve yeni başlayan öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar ile ilgili çevrimiçi forumlar üzerinden paylaştıkları görüşlerin incelenmesini amaçlamaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan olgubilim deseninde yürütülen bu çalışmada doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Veriler, Google arama motoruyla tarama yapılarak içinde veri barındırdığı saptanan; youtube.com, group.google.com, memurlar.net, egitimhane.com, mobbing.org, kadinisci.org, kizlarsoruyor.com, kamudanses.com ve eksisozluk.com adreslerindeki görüşlerden toplanmıştır. Veriler betimsel ve içerik analizi teknikleri ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda göreve yeni başlayan öğretmenlerin büyük bir bölümünün; fakülteden mezun olduktan sonra atandıkları okullarda ne yapacaklarını bilemedikleri, yetersizlik hissi ve hayal kırıklığı yaşadıkları tespit edilmiştir. Forumdaki görüşlerden; bu sorunun nedenini üniversitede aldıkları mesleki eğitimin yetersizliğine bağladıkları anlaşılmıştır. Bununla birlikte göreve yeni başlayan öğretmenlerin büyük bir kısmı bakanlık, il, ilçe ve okul yönetimlerinden kaynaklı; yıldırma ve sistemsel mağduriyet sorunları yaşadıklarını da ifade etmişlerdir. Ayrıca çalışmada göreve yeni başlayan öğretmenlerin ifadeleri doğrultusunda öğretmenlik mesleğine ilişkin çevresel önyargılardan, aile birliğinin bozulmasından, olumsuz coğrafi ve sosyo-kültürel koşullardan, diğer öğretmenlerden kaynaklı sorunlardan, kıt kaynaklardan, mevzuat ve yönetmeliklerden, okul ve sınıf ortamlarından kaynaklı sıkıntılardan, velilerle yaşanan sorunlardan, öğrencilerin saygısızlık ve disiplinsizlikleri ile bilgi eksikliklerinden dolayı yaşanan sorunlardan, öğretmenin kendisi ile ilgili bireysel sıkıntılardan da bahsedilmiştir. Bu sonuçlara bağlı olarak sorunların yaşanmaması adına; eğitim fakültelerindeki öğretmenlik uygulamasının süre ve içerik yönünden daha verimli hale getirilmesi, aday öğretmenlerin belli bir süre deneyimli öğretmenlerin kılavuzluğunda çalışmaları ve göreve yeni başlayan öğretmenlere gereken desteğin okul yönetimleri tarafından verilmesi ve bunun denetlenmesi gibi uygulamaya dönük öneriler getirilebilir. Diğer yandan sorunların çözümü için konu ile ilgili nedensel ve ilgili kurumların (üniversite, MEB, öğretmenlik mesleği örgütleri) politika oluşturmalarına dönük araştırmalar da yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: MEB, Okul, Öğretmen, Göreve yeni başlayan öğretmen**ABSTRACT**

This study aims to examine the opinions of novice teachers about the problems they experience through online forums. In this study, which was carried out in the phenomenology design, which is one of the qualitative research methods, document analysis technique was used. The data, which are found to contain data by scanning with the google search engine; It was collected from the opinions of youtube.com, group.google.com, memurlar.net, egitimhane.com, mobbing.org, kadinisci.org, kizlarsoruyor.com, kamudanses.com and eksisozluk.com. The data were analyzed with descriptive and content analysis techniques. As a result of the research, most of the new teachers; It was determined that after graduating from the faculty, they did not know what to do in the schools they were assigned to, and they experienced a feeling of inadequacy and disappointment. From the comments on the forum; It was understood that they attributed the reason for this

Atıf için:

Toprakçı, E. ve Kirkulak, B. (2022). Göreve yeni başlayan öğretmenlerin yaşadıkları sorunların çevrimiçi forumlarda paylaştıkları görüşler üzerinden incelenmesi (Examining the problems experienced by novice teachers through online forums). 11th International Conference on Social Sciences, August 19-20, 2022/Ataturk University, Erzurum, Turkey Full Text Book. ss.795-811. Online: https://www.farabicongress.org/_files/ugd/1a6d9a_e287a062474649ba8fec9754d9beada93.pdf

problem to the inadequacy of the vocational education they received at the university. However, most of the newly recruited teachers originate from the ministry, province, district and school administrations; They also stated that they experienced bullying and systemic victimization problems. In addition, in line with the statements of newly recruited teachers in the study, environmental prejudices related to the teaching profession, deterioration of family unity, adverse geographical and socio-cultural conditions, problems arising from other teachers, scarce resources, legislation and regulations, school and classroom environments, problems with parents, students The problems experienced due to disrespect and indiscipline as well as lack of knowledge and individual problems related to the teacher himself were also mentioned. In order to avoid problems depending on these results; Application-oriented suggestions can be made such as making the teaching practice in education faculties more efficient in terms of time and content, working under the guidance of experienced teachers for a certain period of time, and giving the necessary support to the new teachers by the school administrations and supervising it. On the other hand, for the solution of the problems, researches can be carried out on causal and policy making of relevant institutions (university, MEB, teaching profession organizations).

Keywords: MEB, School, Teacher, Novice teachers

GİRİŞ

Eğitim toplumsal yaşamın gerektirdiği zorunlu bir kurumdur. Eğitim aracılığıyla bireyler toplumun etkin bir üyesi haline getirilmeye çalışılır. Eğitim olgusu okul denilen yapıda (kuruluş/örgüt) somutlaşır. Okullarda bir kamu hizmeti olarak verilen eğitim, ister özel ister kamu okulu olsun, devletin denetiminde gerçekleşir. Okul; yönetici, öğretmen, öğrenci, okul binası, araç ve gereç, veli, yardımcı personel ve dahil olduğu çevreden meydana gelen bir örgüttür. Diğer örgütlerden (örneğin sağlık-hastane vb.) farkı (Toprakçı, 1995; Toprakçı, 1996; Toprakçı, 2001-a; Toprakçı, 2001-b) hammaddesinin toplumdan gelen ve yine topluma diğer örgütlerde çalışanlar ve bireyler olarak dönen insan olmasıdır. Yani şoföründen, pilotuna, mühendisinden doktoruna, işçisinden köylüsüne herkes okul denilen örgütlerin ürünüdürler. Bu yüzden buralarda verilen eğitim ne kadar nitelikli olursa toplum da bir o kadar nitelikli olabilmektedir.

Eğitim toplum ve birey için önemli, eğitim için de okul bir o kadar önemlidir. Bu yüzden okulları yöneten müdürler yeterli (Toprakçı, 2000; Toprakçı, 2001-c; Toprakçı, 2001-d; Toprakçı, 2001-e; Toprakçı, 2001-f; Toprakçı, 2002) ile öğretimi gerçekleştiren öğretmenler de nitelikli olmak durumundadır. Özellikle öğretmenlik mesleği eğitimcilik alan bilgisine, genel kültüre ve öğretmenlik formasyonuna sahip olan herkesin yapabileceği bir iş olmadığı gibi bilimsel, duygusal, kültürel, törel bakımlardan bazı özelliklere sahip ve mesleğin gereklerini zamana, mekâna bakmaksızın içselleştirmiş öğretmenler istemektedir (Ada ve Baysal, 2013). Özel bir ihtisas mesleği olan öğretmenlik eğitimsel ve öğretimsel ortamı sağlayan, kolaylaştıran, öğrenciyi güdüleyen, çevrenin olumsuzluklarını engellemeye çabalayan konumdadır. Bu bağlamda öğretmeni yetiştirmekten istihdam etmeye meslekte doyuma ulaşmasından verimli kılmaya kadar pek çok evreyi kapsayıcı, uzun vadeli, planlı, etkili ve tutarlı bir eğitim politikasını ortaya koymaya ihtiyaç vardır. Öte yandan mesleğin önemine uygun bir şekilde davranmak, içten bir bağlılık duygusu geliştirmek, sosyal ve ekonomik gelişmelerin, kültürel eğilimlerin farkında olmak bir öğretmenin kendisinden beklenmektedir (Oğuzkan, 1971). Ancak bunun için öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları (Toprakçı, 2005; Toprakçı, 2009; Ak ve Toprakçı, 2019; Bakır, Toprakçı ve Altunay, 2019; Toprakçı ve Ofluoğlu, 2021) göz ardı etmemek gerekmektedir. Öğretmenlerin genellikle, sosyal ve ekonomik olanakları, çalışma ortamları, öğretmenlik mesleğinin saygınlığı, mevcut ödül ve terfi sistemi, tür, çeşitlilik, ihtiyacı karşılayabilme, uygulama süreçleri, çevresel faktörler, yönetsel ve meslektaş ilişkileri gibi farklı sorunlar yaşadıkları anlaşılmaktadır (Toprakçı, 2016).

Göreve yeni başlayan öğretmenlerin karşılaştıkları sorunların neler olduğuna dair alan yazın incelendiğinde, diğer öğretmenlerin yaşadığı benzer sorunların yanında, eğitim fakültelerinde yeterince uygulama yapmadıkları dolayısıyla özgüvenlerinin eksik olduğu aynı zamanda öğretmenlerin öğrencileri tanıma, veliler ile iletişim kurmada, öğrencilerin davranışlarını kestirmede, öğretmen-öğrenci ilişkisinde dengenin sağlanmasında, okul ve çevresinin sosyo-kültürel durumuna uyum sağlamada bazı sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir (Gülay ve Altun, 2017). Ayrıca göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları güçlükler konusunda yapılan bir çalışmada; resmi işleri yerine getirmede, sınıf yönetiminde, eğitim-öğretim sürecinde, okula ve çevreye uyum sağlamada, çeşitli derslerin öğretim stratejilerinde, rehber öğretmenler, okul, ilçe ve il

yöneticilerinden yeterli desteği almada, öğrencilerin motivasyonlarını arttırmada, gerekli teknolojiye ve ders materyallerine ulaşmada sorunlarla karşılaştığı ve bu sorunların mezun oldukları fakülte, görev yapılan yerleşim yeri, görev yapılan okuldaki öğretmen sayısına göre anlamlı farklılıklar gösterdiği, fakat cinsiyete göre göstermediği belirlenmiştir (Korkmaz, 1999; Korkmaz ve diğ., 2004). Yıldırım, Kurtde ve Ergün, (2017) tarafından yapılan bir araştırmada, göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin resmi yazışmalar ve idari işlerde, derse uygun araç-gereç temin etmede, sınıf içi disiplin ve öğrencilerle etkili iletişim kurmada, öğrencilerin kişisel sorunlarını anlamada, velilerle kurulan iletişimde, ölçme ve değerlendirmede sorunlar yaşadıkları tespitleri yapılmıştır. Güvendir (2017) tarafından İngilizce öğretmenleri özelinde yapılan bir çalışmada da, göreve yeni başlayan İngilizce öğretmenlerinin atandıkları bölgedeki sosyokültürel yapıya ve fiziksel koşullara uyum konusunda sorunlar yaşadıklarını, çalıştıkları kurumda eğitim etkinliklerini olumsuz etkileyen durumlarla karşılaştıklarını ve üniversitede sahip oldukları öğretmenlik mesleği beklentileriyle görev yaptıkları süre içerisinde tecrübe ettiklerinin örtüşmediğini göstermektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin ilk yıllarında yaşadıkları sorunlar ise Karlıdağ ve Sağlam (2021) tarafından çoğunlukla fiziksel ortam, öğretmenlik meslek becerileri, meslektaşları ve okul idaresi ile ilgili sorunlar olarak kayda geçmiştir.

Mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin yukarıda değinilen türdeki sorunları tecrübesizlikle birleşince daha travmatik ve dramatik bir hal alabilmektedir. Göreve yeni başlayan öğretmenlerin yaşadığı ve "gerçeklik şoku" (reality shock), "geçiş şoku", (transition shock) ile "uygulama şoku" (praxis shock) olarak kavramsallaştırılan sorunlar öğretmenlerin gerçeğin sert ve acımasız tarafıyla karşılaştıklarında idealist düşüncelerinin nasıl çöktüğünü ifade etmektedir (Veenman, 1984; Kelchtermans & Ballet, 2002). Öğretmenlik kariyerine adım atan kişilerde hayal kırıklığı; öğretmenliği yeniden değerlendirme, beklentilerin farklılaşması veya işi bırakma gibi pek çok sonuçlara yol açabilmektedir. Goddard ve Foster (2001) göreve yeni başlayan öğretmenlerin yaşadığı sorunsal süreci altı evreye ayırmaktadır. Bunlar şöyledir; (1) gelecekteki mesleki uygulamanın temellerinin atıldığı, orijinal modelinin oluştuğu, farkındalığın ve bilincin ön planda olmadığı daha çok iç güdü ile hareket edildiği arketip dönemi (2) kapılara yaklaşmak diye adlandırılan mesleği anlamaya başladıkları fakat kadroya geçme, sözleşmenin yenilenmesi kaygısı taşıdıkları dönem; (3) kapıları temizlemek diye nitelendirilen karşılaşılabilecek zorlukları saptamak ve aşmak; (4) parlaklığın kaybolduğu yani özel yaşam ile meslek yaşam arasındaki dengenin yitirildiği, sınıfla ilgili sorumluluk alma ve sorumluluklarını yerine getirmede yetersizlik ve hazırlıksız olma hislerine kapılma (5) hayal kırıklığı ve suçlama; hizmete başlamadan önce aldığı eğitimi, geçtiği programı, mikro politikaları ve okulların gerçek durumlarını eleştirme (6) Rubicon'u geçme yani geri dönüşü olmayan yola girme aşamasında yeni öğretmen gelecekle ilgili karar vermeye çalışır; ya hem öğrenen hem öğreten ve deneyimlerini dönüştüren biri olacaktır ya halinden memnun olup kayıtsız kalacaktır ya da işten ayrılıp eski bir öğretmen olarak kalacaktır. Acemi öğretmenlerin ilk yılları mesleki bir kimlik oluşturmalarını, mesleki doyumlarını, becerilerini, gelişimlerini, bağlılıklarını ve mesleğe verimli bir şekilde devam edip etmemelerini belirleyen bir zaman dilimidir (Çelik ve Kahraman, 2021). Bu zaman dilimindeki sorunların saptanması ve çözülmesi eğitimin kalitesine olumlu katkılar sunabilir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma göreve yeni başlayan öğretmenlerin yaşadıkları sorunların çevrimiçi forumlarda paylaştıkları görüşler üzerinden incelenmesini amaçlamaktadır. Buna bağlı olarak; bu sorunların en çok hangi alanlarda yoğunlaştığı ve sorunların nasıl bir dağılım gösterdiği ele alınmaktadır.

Araştırmanın Önemi

Alanyazında göreve yeni başlayan öğretmenlerin sorunları ile ilgili yukarıda değinilen birkaç çalışma olmakla birlikte, özellikle çevrimiçi platformda paylaşılan görüşler temelinde anlaşılmaya çalışılan sorunlar ile ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çevrimiçi ortamlarda paylaşılan görüşler, öğretmenlerin özellikle kimliklerini vermeden, hiçbir zorunluluk ve yükümlülükleri olmadan, sansüre uğramadan, şartlanmadan, samimice aktardıkları yazılan yorumlar, öğretmenliğe adım attıkları andan itibaren deneyimlenen duygu ve düşünceler olarak görülebilir. Göreve yeni başlayan öğretmenler bu forumlarda aynı zamanda çözüm yollarına da işaret edebilirler. Bu çözümlerin alana kazandırılması bu araştırmanın bir diğer önemli katkısı olarak değerlendirilebilir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan olgubilim deseniyle yürütülen bu çalışmada verilerin toplanmasında doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Olgubilim çalışmalarında veri kaynağı ve odak noktası olarak üzerinde durulan olguyu dışa vurabilecek, konuya dair yaşanmışlığı olan birey veya gruplardan seçilmektedir (Büyüköztürk, Çakmak ve diğerleri, 2021).

Çalışma Dokümanı

Google arama motoruyla tarama yapılarak içinde veri barındırdığı saptanan; youtube.com, group.google.com, memurlar.net, egitimhane.com, mobbing.org, kadinisci.org, kizlarsoruyor.com, kamudanses.com ve eksisozluk.com adreslerindeki 45 öğretmen görüşü çalışma dokümanını oluşturmaktadır.

Verilerin Analizi

Bu çalışmanın verileri betimsel ve içerik analizi teknikleri ile analiz edilmiştir. Nitel araştırmalarda elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulurken tümdengelim ve tümevarım şeklinde iki yol izlenir. Tümdengelimci içerik analizi yapılırken var olan kuramlar ve araştırma sonuçları kapsamında önceden belirlenmiş temalara göre veriler analiz edilerek kodlar çıkartılır. Tümevarımcı içerik analizinde eldeki verilerden yola çıkılarak temalara, kodlara ulaşılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Betimsel analiz derinlemesine incelemeyi gerektirmemekle birlikte verilerin işlenmesini sağlamaktadır. Öte yandan içerik analizi verilerin daha yakından incelenmesine böylece verileri açıklayan kavramlara, temalara ulaşılmasına yardımcı olur İçerik analizinde toplanan veriler kendi aralarında karşılaştırılarak benzerliklerine ve farklılıklarına göre ayrılırlar. Kategoriden temaya temadan kod atamaya geçilir. Kodlama aşamasında dikkatli, açık fikirli ve keşfedici olmak önemlidir (Saban ve Ersoy, 2019). Bu araştırmada veri analizi yapmak için bilgisayar destekli nitel ve karma yöntem verileri, metin ve multimedya analizi için tasarlanmış Maxqda adlı bir yazılım programı kullanılmıştır. Nitel araştırma için özel olarak hazırlanmış Maxqda programı, üzerinde çalışılan veriyle ilgili anlam üretmek ve veri setinde neyin temsil edildiğine ilişkin açıklamalar geliştirmek amacıyla yapılan bir sınıflandırma ve yorumlama sürecini gerçekleştirmekte ve kavram haritaları oluşturulmasına izin vermektedir (Maxqda, 2002).

Geçerlilik ve Güvenirlik

Bilgisayar destekli nitel veri analiz yazılımlarından biri olan Maxqda ile elde edilen veriler, bu çalışmanın geçerliliğinin ve güvenirliliğinin sağlanması için (Saldana, 2019) programdan bağımsız olarak eleştirel gözle yeniden incelenmiştir. Buna göre ortaya çıkan temalar, kategoriler ve kodlar bir kez de araştırmacılar tarafından gözden geçirilmiş ve son biçimleri verilmiştir. Ayrıca çalışmanın dış güvenirliliğin sağlanması için uzman görüşüne başvurulmuş olup diğer araştırmacıların talep etmeleri dahilinde veya gelecekte başka bir çalışmada karşılaştırma yapmak üzere ham veriler saklanmıştır. Bilimsel araştırmalarda hem süreçlerin uygun araçlarla kaydedilmesi hem de gerekirse bu süreçlerin tekrar edilmesi durumunda aynı sonuçların çıkacağının kanıtlanması önemlidir (Sayım, 2021). Öte yandan hakaret, küfür vb. gibi özellikleri itibarıyla çalışma kapsamına dahil edilmeyen görüşler de elimine edilerek geçerlilik ve güvenirliliğe katkı sağlamıştır.

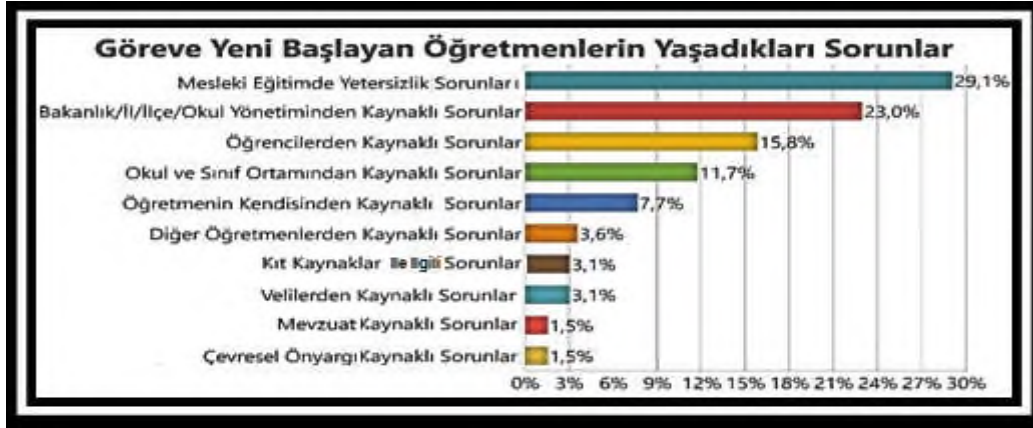
BULGULAR

Bu bölümde göreve yeni başlayan öğretmenlerin karşılaştıkları sorunların çevrimiçi forumlarda paylaştıkları görüşlerinin incelenmesi sonucunda ortaya çıkan temaların, kodların dağılımına ve bulguların yorumlanmasına yer verilmiştir.

1- Göreve Yeni Başlayan Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunların Tema Dağılımları

Şekil-1’de temaların yüzdelik dağılımı verilmiştir. Bu dağılım kapsamında 196 kod vardır. Bu kodlar, yüzdelikler ve öğretmen görüş sayıları şöyledir: “Mesleki Eğitimde Yetersizlik Sorunları” temasının içinde 57

adet kod (%29,08) 27 öğretmen tarafından ifade edilmiştir. “Bakanlık/İl/İlçe/Okul Yönetiminden Kaynaklı Sorunlar” 45 tane kod (%22,96) 19 öğretmen tarafından ifade edilmiştir. “Öğrencilerden Kaynaklı Sorunlar” temasında 31 adet kod (%15,82) 12 öğretmen tarafından ifade edilmiştir. “Okul ve Sınıf Ortamından Kaynaklı Sorunlar” temasında 23 kod (%11,73) 11 öğretmen tarafından ifade edilmiştir. “Öğretmenin Kendisinden Kaynaklı Sorunlar” temasındaki 15 kod (%7,65) 11 öğretmen tarafından ifade edilmiştir. “Diğer Öğretmenlerden Kaynaklı Sorunlar” temasında yer alan 7 kod (%3,57) 5 öğretmen tarafından ifade edilmiştir., “Kıt Kaynaklar İle İlgili Sorunlar” temasındaki 6 kod (%3,06) 5 öğretmen tarafından ifade edilmiştir. “Velilerden Kaynaklı Sorunlar” temasındaki 6 kod (%3,06) 3 öğretmen tarafından ifade edilmiştir. “Mevzuat Kaynaklı Sorunlar” temasında 3 kod (%1,53) öğretmen tarafından ifade edilmiştir. “Çevresel Önyargılar Kaynaklı Sorunlar” temasındaki 3 kod (%1,53) 1 öğretmen tarafından ifade edilmiştir.

Şekil 1. Göreve yeni başlayan öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar grafiği

Şekil 1’de de görülebileceği üzere çevrimiçi forumlara yaşadıkları güçlükleri yazan, duygularını ve düşüncelerini ifade eden göreve yeni başlamış 45 öğretmen toplam 97 ifadeleri temelinde 196 kodla en fazla mesleki eğitimlerinde yetersizliği bir sorun olarak görmektedirler. Bunu bağlı oldukları kurumlar (MEB-MEM-Okul Yönetimi) izlemektedir. Sonrasında öğrencilerden kaynaklı sorunlar yaşadıklarını dile getiren öğretmenler en az yaşadığı sorunlar olarak kıt kaynakları, velileri, mevzuatı ve çevresel önyargıları dile getirmişlerdir.

800

"Daha atandığı ilk yılda ilkokul 1. sınıfa verilen bir öğretmenin okuldaki ilk gününün akşamı "bana üniversitede hiçbir şey öğretmemişler, 4 yıl boşuna okumuşum." diye hüngür hüngür ağlamasıdır. Sahadayken hiçbir eğitim kuramı geçerli değilmiş, idealler bir bir yıkılıyormuş, bağırıktan sesler kısılıyormuş, taze öğretmen sinirden kendini sigaraya verip durumu daha da kötüleştiriyormuş. Sınıfım 1. sınıf, 40'a yakın öğrencim var, şeker hastası öğrencim var, böbrek hastası öğrencim var, beyin tümörü olan öğrencim var, velisi belalı öğrencim var var oğlu var... her an yıkılabirim ama bu mücadeleden sağ çıkarsam da çok güçlü çıkacağım gibi" (Ö 2).

"İlk atandığım gün eski öğretmen arkadaşlar eğitim bilimlerinde öğrendiğin şeylerin hepsini unut demişlerdi. Ne kadar haklı olduklarını zamanla anlamıştım zaten. İlk tavsiyem siz de unutun o bilgileri. Aslında ilk tavsiyem öğretmen olmayın olacaktı. Varsa başka alternatifleriniz ona yönelin. Şu an öğretmenlerin büyük bir bölümü bu işi mecburiyetten yapıyor. Severe isteyerek yapanlar, idealist olanlar ilk atanalar olup onlar da birkaç yıl sonra zaten diğerlerinin arasına karışıyor..." (Ö3)

2.2. Bakanlık/İl/İlçe/Okul Yönetiminden Kaynaklı Sorunlar: Göreve yeni başlayan öğretmenlerin çevrimiçi platformlarda paylaşımları incelendiğinde ikinci sırada tema olarak Bakanlık/İl/İlçe/Okul Yönetiminden Kaynaklı Sorunlar görülmektedir. Bu temadan iki kategoriye ulaşılmıştır; Baskı ve Yıldıma (Mobbing) kategorisinin içerisinde "alaya almak", "cezalandırmak", "desteklememek ve işleri zorlaştırmak", "tehdit edilmek", "terslenmek, azarlanmak ve küçük düşürülmek", "çalışma motivasyonunu kaybetmek", "iftiraya uğramak", "iş yükünün artması" kodları saptanmıştır. Sistemsel sorunlar kategorisinin içerisinde ise şu kodlar bulunmuştur; "zorunlu hizmet", "mesleğin zorlaştırılması", "itibarsızlaştırılması", "sınıf geçme sistemi" ve "atanma güclüğü".

Tablo 2. Bakanlık/il/ilçe/okul yönetiminden kaynaklı sorunların kategori ve kod dağılımı

Tema	Kategori	Kodlar
Bakanlık/il/ilçe/okul yönetiminden kaynaklı sorunlar (%23)	Baskı ve yıldıma (mobbing)	Alaya alınmak (f1) Cezalandırılmak (f1) Desteklenmemek ve işleri zorlaştırmak (f 4) Tehdit edilmek (f 4) Terslenmek, azarlanmak ve küçük düşürülmek (f 6) Çalışma motivasyonunu kaybetmek (f 9) İftiraya uğramak (f 1) İş yükünün artması (f 3)
	Sistemsel sorunlar	Zorunlu hizmet (f 10) Aile birliğinin bozulması (f3) Eşlerin farklı illerde görev yapmaları (f 2) Bakıma muhtaç aile üyelerinin yalnız kalması (f 1) Coğrafi, iklimsel ve sosyo kültürel zorluklar (f 7) Soğuk iklim koşulları f 2) Mahrumiyet ve yalnızlık (f 5) Mesleğin zorlaştırılması (f 2) İtibarsızlaştırılması (f 2) Sınıf geçme sistemi (f 1) Atanma güclüğü (f1)

Mesleğe yeni adım atan öğretmenlerin bazıları Bakanlık/İl/İlçe/Okul Yönetiminden kaynaklı sorunlarını şöyle ifade etmektedirler:

"...evet bu sistemin en zayıf halkası sensin. Hep seni suçlayacaklar. Ne kadar çalışırsan çalış ne kadar uğraşırsan uğraş yeterli gelmeyecek. Sokaktaki vatandaşa göre suçlu sen, velilere göre sen, bakanlığa göre sen, akademisyenlere göre sen, idareye göre sen hatta bazen diğer öğretmenlere göre bile sorun sen olacaksın" (Ö3).

"...Meslekte daha 1.ayındaydım ve mevzuattan hiçbir şey bilmiyordum....Sevilmeyen iki kişi, ben ve bir yıl önceki bahsettiğim 5. sınıf öğretmeni için ayrı kasabalara geçici görevlendirme çıkmıştı... ben artık ne adalete ne öğretmenliğin kutsallığına inanır olmuştum. Ayriyeten meslekten tiksindir, bütün öğretmenlerden nefret eder olmuştum" (Ö 25)

“Sistematik olarak kötü ve yetersiz bir öğretmen olduğuma inandırıldım. Mesleğimden soğutuldum. Hâlâ da mesleğimle ilgili olumlu duygular içerisinde değilim. İnsanların idealleri, hayalleri hatta geleceği böyle kural tanımaz, kötü niyetli kişilerin elinde kuruyup gidiyor. Bir bakıyorsun üniversiteden öğrenci aşkıyla yanıp tutuşarak mezun olan öğretmenler, sadece birkaç yıl içerisinde ruhen çöktüğe uğruyor ve tükeniyor. Bugün tüm meslektaşlarım uğradıkları zorbalıklar ve mesleklerinin itibarsızlaştırılması yüzünden umutsuz. Geçim sıkıntısı yaşıyorlar. Gün geçtikçe çok daha ağır şartlarda çalışmak zorunda bırakılıyor” (Ö 26)

“Yaşlanınca ne olacak enerjimizde yetmeyecek ilerisi korkunç geliyor dua ederek gidiyorum okula. Eğitim anlayışı değişmeli sınıfta kalma gelmeli ve zorunlu lise eğitimi kalkmalı diye düşünüyorum. Meslek liseleri de staj için tercih ediliyor. Öğretmenlik çok zor bir hal aldı” (Ö 34)

2.3. Öğrencilerden Kaynaklı Sorunlar: Göreve yeni başlayan öğretmenlerin karşılaştıkları güçlükler arasında üçüncü tema olarak “Öğrencilerden Kaynaklı Sorunlar” tespit edilmiştir. “Hazır bulunuşluluk düzeyleri” kategorisinde öğrencilerin hem bilgi hem de disiplin ve saygı yönlerinden eksikliklerinin bulunduğu ifade edilmiştir. Özellikle disiplin ve saygı eksikliği kodu altında şu alt kodlar üretilmiştir; dersin düzenini ve öğretmenin motivasyonunu bozma, erkek öğrencilerde davranış problemi, eğitim öğretimi önemsememek, kopya çekmek, küfürbazlık, ortaokul ergenliği, tehditkârlık, öğretmene iftira atmak ve şiddet ortamı.

Tablo 3. Öğrencilerden kaynaklı sorunların kategori ve kod dağılımı

Tema	Kategori	Kodlar
Öğrencilerden kaynaklı sorunlar (%15,8)	Hazır bulunuşluluk düzeyi	Bilgi eksikliği (f 6)
		Disiplin ve saygı eksikliği (f 25)
		Dersin düzenini ve öğretmenin motivasyonunu bozma (f 5)
		Erkek öğrencilerde davranış problemi (f 2)
		Eğitim öğretimi önemsememek (f 5)
		Kopya çekmek (f 1)
		Küfürbazlık (1)
		Ortaokul ergenliği (f 4)
		Tehditkârlık (f 2)
		Öğretmene iftira atmak (f 1)
		Şiddet ortamı (f 4)

Öğrencilerden kaynaklı sorunlar yaşayan, araştırmaya konu olan yeni öğretmenlerin çevrimiçi forumlarda neler yazdıklarından birkaç örnek aşağıda verilmektedir:

“Bazı öğrenciler şiddete çok eğilimli ve asla okumak istemiyor. Okulu bir eğlence yeri olarak görüyorlar. Bu yüzden de kimse onlara karışsın istemiyorlar. Hele ki erkek öğrenciler. İllallah ettim artık. Ben evde saatlerce uğraşıp çalışma kâğıdı hazırlarım dağıtırım ama ders çıkışında yırtarlar. Derse gecikince yok yazarım parmak sallayarak sileceksin o devamsızlığı derler. Sus derim masaya yumruk vurarak dersi terk ederler. Sürekli cimere şikâyet etmekle tehdit ederler. Tabi ben pasif biri değilim asla susmam ama böyle bir olay yaşadığım zaman deyimi yerindeyse o günüm felç oluyor ve asla odaklanamıyorum hiçbir şeye. Geçen sene pandemi olduğu için anlayamadım bu sene farkına vardım içine düştüğüm durumun. Geçen ders bir tane öğrencinin defterine bakıyordum arkadan bir öğrenci "gelin benimkine de bakın" dedi ve arkadaşları güldüler.... Bir de şu var ki çıkışta başıma iş gelmeyeceğinin de garantisi yok. En kötüsü de sınav haftası geldi. Kopya çekirtmeye bir öğretmenim yine biri kopya çekmeye çalışacak ben çekirtmediğim için tartışma çıkacak sınıfta. Belki de tehdit edileceğim. Belki iftira atacaklar bilinmez. Başka bir hocaya yaptılar çünkü. Ki bizim okul ilçedeki okullara göre disiplini en iyi okullardan biri. Varın diğer liseleri siz düşünün” (Ö1).

“Öğretmenden işitilen en komik azarlar, boş vakitlerinizde şu konuyu okuyunuz ve öğretmenlerin nasıl çıldırıldıklarını öğrencilerin neler yaptıklarını görebilirsiniz. Şimdi onları okuyup gülüyorlar, eğleniyorlar fakat o öğretmenin ne düşündüğünü ne hissettiğini bilmezler. Genelde burada yazılanlar eski yıllarda olanlar, son dönem iyice zıvanadan çıkmıştır. Karşında 30-40 tane ergeni alacaksın ve zorla bir şeyler öğretmeye çalışacaksın. Zorla nasıl öğretilcekse artık, sadece vicdanını rahatlatmak için anlatacaksın bir şeyler. Toplama çıkarma yapmayı bilmeyen çocuğa polinom falan anlatacaksın. İşin içinde olmayan uzman kişiler de diyor ki önce toplama öğret. Onu bile öğrenmek istemiyorlar, çabalamıyorlar. 15-16 yaşındaki çocuğa elma-armut örnekleri bile vereceksin ama onlar hala seni dinliyormuş gibi yapacaklar. Haydi matematiği geç o zor diyorsun, sağlık bilgisini, ahlak bilgisini bile istemiyorlar, öğrenmiyorlar” (Ö 3).

“Bana göre ortaokullar felaket ben hiç beğenmedim ücretli yaptığım dönemde her kademeyi görmüş biri olarak konuşuyorum bir tek onların dilini pek çözemedim fiziksel değişim ve ergenliğe adım onları bir acayip yapıyor iyi ki ortaokul branşı değil alanım” (Ö 7).

“Kızı erkeği yok. Çok küfür eden bir nesil yetişiyor. Tv de diziler de görüyorlar. Aileler desen başından salmak için okula yolluyor. Stres topuyuz sanki. Eğitim bitmiş bu ülkede. Öğretmenlik değil çobanlık veya çocuk bakıcılığı yapıyoruz” (Ö33).

2.4. Okul ve Sınıf Ortamından Kaynaklı Sorunlar: Yürütülen çalışmada göreve yeni başlayan öğretmenlerin çevrimiçi forumlarda yakındıkları diğer bir tema “Okul ve Sınıf Ortamından Kaynaklı Sorunlar” olduğu anlaşılmaktadır. Bu temada tespit edilen okul ve sınıf durumu ile öğretmen kadrosu kategorilerinde tespit edilen kodlar şunlardır; “köy okulunda çalışmak”, “birleştirilmiş sınıflar”, “kalabalık sınıflar”, “kötü fiziki şartlar”, “yetersiz kadro”, “sık öğretmen değiştirme”.

Tablo 4. Okul ve sınıf ortamından kaynaklı sorunların kategori ve kod dağılımı

Tema	Kategori	Kodlar
Okul ve sınıf ortamından kaynaklı sorunlar (%11,7)	Okul ve sınıf durumu	Köy okulunda çalışmak (f 10) Birleştirilmiş sınıflar (f 2) Kalabalık sınıflar (f 2) Kötü fiziki şartlar (f 4)
	Öğretmen kadrosu	Yetersiz kadro (f 3) Sık öğretmen değişikliği (f 2)

Okul ve sınıf ortamından kaynaklı sorunlar yaşayan, yeni öğretmenlerin çevrimiçi forumlarda yazdıklarından birkaç örnek aşağıda verilmektedir:

“Arkadaşlar ben öğretmenliğe Kars Arpaçay Küçükboğaz köyünde başladım. Köyde dil sorunu vardı... İlk yılımdı 54 birinci sınıf verdi arkadaş. İki kişiydik. 154 öğrenciye” (Ö11).

“Ben daha yeni başladım 4. ayımdayım ücretli yapıyorum ilk 2 ay ben bu mesleği yapmam dedim sınıfın durumu içler acısıydı. Sınıfım dört fakat çocukların yaşlarından fazla öğretmen değiştirmişler. Bu yüzden matematik bilgileri iyi değildi” (Ö12).

“Öğretmenliğe tek öğretmen olarak birleştirilmiş sınıflı bir köy okulunda başladım... Hayatımda ilk defa birleştirilmiş sınıflı orada gördüm. Okulda bilgisayar yok, internet yok, danışabileceğin kimse yok, eğitimhane yok, yok, yok...” (Ö13).

“Öğretmenliğe birleştirilmiş sınıflı bir okulda tek öğretmen olarak başladım. Başladığımda her şey toz pembeydi. Büyük bir heves ve çalışma azmi...Ama köylüler ve çocukların durumlarını görünce yavaş yavaş içimdeki bu heves sönmeye başladı. Daha 2 yıl bitti ama bende bitmişim gibi hissediyorum. Öğrenciler beni çok yoruyor. Hele 1’ler kafayı yedirtecekler bana. Ne yalan söyleyeyim şu köyden bir kurtulsam diye bakıyorum” (Ö 15).

“Bir sürü çocuğu bir araya getirip sizin bahsetmenizi bekliyorlar. Müfredat zaten ayrı bir saçmalık. 40 dakikalık dersin yarısı çocukların kavgalarını çözmek için geçiyor. Sınıfa bir giriyorsun zil çaldığında yerde cam kırmışlar, yerlere su dökmüşler, birinin kafası şişmiş, başkasının parasını çalmışlar, birkaç tanesi dersten kaçmış, başka birisi elini kesmiş. Öğretmenlik inan ki çocuklara bir şey öğretmek değil tüm bu sorunlarla başetmeye çalışmak ve geri kalan zamanda müfredatı yetiştirmekten ibaret. Sınıf mevcudu verimli bir ders işlenebilmesi için yirmiyi asla geçmemeli. İlerde çocuğum olursa asla okula göndermem” (Ö35).

2.5. Öğretmenin Kendisinden Kaynaklı Sorunlar: Bu temaya ait dört kategori saptanmıştır: “Yaş durumu”, “duygu durumu”, “mesleğe yaklaşım” ve “meslek bilgisi”. Bu bağlamda “genç ve acemi görünme”, “heyecanlanma ve şaşkınlık” “mesleği sevmeme” ve “özlük haklarını, mevzuatı ve yönetmelikleri bilmemek kodları tespit edilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenin kendisinden kaynaklı sorunların kategori ve kod dağılımı

Tema	Kategori	Kodlar
Öğretmenin kendisinden kaynaklı sorunlar (%7,7)	Yaş durumu	Genç ve acemi görünme (f 4)
	Duygu durumu	Heyecanlanma ve şaşkınlık (f 4)
	Mesleğe yaklaşım	Mesleği sevmeme (f 1)
	Meslek bilgisi	Özlük haklarını, mevzuatı ve yönetmelikleri bilmemek (f 6)

Çevrimiçi forumlarda konuya ilişkin görüşlerini yazan tecrübesiz öğretmenlerin aktarımları şöyledir:

“Meslekte daha 1.ayımdaydım ve mevzuattan hiçbir şey bilmiyordum. Meslekten atılmaktan korkuyordum” (Ö1).

“Ben lise forması giyip sıraya otursam kimse anlamaz 25 yasında olduğumu o derece. Ücretli öğretmenlik yaparken 6 7 8'lere giriyordum, ilk baslarda çok problem oldu. Müdür uyarıyordu beni, çok küçük gösteriyorsun sakın ilk derse girince gülme çok sert ol dedi beceremedim” (Ö 9).

“Eşim 19.07.2017 tarihinde Şırnak Silopi'ye atandı. Şu anda 4,5 aylık hamile seyahat etmesi hele ki Şırnak'a bu durumda seyahat edip göreve başlaması çok zor. Ama kazanılmış hakkını da kaybetmesini istemiyoruz bu konuda nasıl bir yol haritası izleyebiliriz? Şırnak'a gitmeden ve kazanılmış hakkını kaybetmeden ücretsiz izin kullanması vs. mümkün olabilir mi? Emsal durumlarda nasıl bir yol izleniyor?” (Ö 29).

“Umarım tecrübe kazandıkça aşılabılır. Çocuklar çok küçük ve çok tatlılar onlara kıyamıyorum. Ne yaparsam yapayım kafamda ertesi gün okul var düşüncesi ile yüzüm düşüyor anında” (Ö 37).

2.6. Diğer Öğretmenlerden Kaynaklı Sorunlar: Forumlar üzerinde yapılan incelemeye göre göreve yeni başlayan öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar arasında diğer öğretmenlerden kaynaklı sorunlar da yer almaktadır. Tecrübeli öğretmenlerin yeni öğretmenler ile belirli noktalarda ayrışma yaşadıkları tespit edilmiştir. Buna göre “kıdemlilerin ayrıcalık beklmeleri”, “dedikodu yapmaları”, “disiplin yönetmeliğini uygulamaları”, “eğitim fakültesi mezunu olmamaları” ve “kusur aramaları” kodlarına ulaşılmıştır.

Tablo 6. Diğer öğretmenlerden kaynaklı sorunların kategori ve kod dağılımı

Tema	Kategori	Kodlar
Diğer öğretmenlerden kaynaklı sorunlar (%3,6)	Ayrışma	Kıdemlilerin ayrıcalık beklmeleri (f 1)
		Dedikodu yapmaları (f1)
		Disiplin yönetmeliğini uygulamamaları (f 3)
		Başlarına iş açma korkusu (f 1)
		Fazla tolerans gösterme (f 2)
		Eğitim fakültesi mezunu olmamaları (f 1)
		Kusur aramaları (f 1)

Göreve yeni başlayan öğretmenler diğer öğretmenlerden kaynaklı sorunlarını şu şekilde dile getirmişlerdir:

“...Sınıfımın berbat oluşundan okul müdürüne yakındım. Elime fırçayı alıp süpürmeye başladım her sabah. Bu yakınışlarımı mesai arkadaşlarıma da söylüyordum yeri geldikçe. Ama tabi ben dostuma, onlar dostuma derken bu serzenişlerim okul müdürüne sık sık gider oldu. Daha 1 ay yeni olmuştu. Okulda sınıf öğretmenliği mezunu olup ilköğretim birinci kademe derslerine giren iki kişiden biri bendim. Diğerleri işletmeci, dil öğretmeni, kimyacı vb. bakanlığın eski tercihlerindendi. Ben acemiliğimin etkisiyle bunu diğer sınıfların öğretmenlerine de söylüyor, sınıf öğretmenliği mezunu olmayan birinin 1. kademedeki derse girmesinin hatta öğretmen olmayanın derse girmesinin yanlış olacağını dile getiriyordum. Tabii bu da yine müdür beyin kulağına gidiyormuş...” (Ö 25).

“...bu çocuklar diğer arkadaşlarına zorbalık etmeye devam ederek mezun olacaklar. Hocalar hayatını yarmayalım okuldan atmayalım diye iyi niyetiyle başka çocukların haklarına, yaşamlarına da zarar verdiklerini farketmiyorlar bile. Bu anlattığım olaylar orta okullarda oluyor birde. Çocuklardan birisini uyardığımda bana neden sizi dinleyeyim ki bu okulda ne olaylar oldu hiç kimse bir şey yapmadı bir şey

yapamıyorlar demek ki dedi. Okullarda disiplin diye bir şey yok ve hocaların bütün derdi aman ekmeğimden olmayayım işimi kaybetmeyeyim diye hiçbir şeye karışmadan seneyi bitirmek” (Ö 35).

“Ben de üniversite okurken okula atandım. İlk 1 ay her gün ağladım. Çalışma arkadaşlarımı hiç sevmemiştim Allahtan müdürüm güler yüzlü seker gibi adamdı neyse her lafları zoruma gidiyordu söyledim en son bana hiçbir şey söylemeyin dedim zoruma gidiyor ilk işim dedim sonra sustular” (Ö 36).

2.7. Kıt Kaynaklar İle İlgili Sorunlar: Göreve yeni başlayan öğretmenlerin değindikleri diğer bir sorun da “Kıt Kaynaklar” temasıdır. Bu temada “eğitim-öğretim açısından” ve “maaş bakımından” kaynakların yetersizliğinden bahseden iki kategoriye ulaşılmıştır. “Eğitim-öğretim açısından” bakıldığında “ders materyalinde sıkıntılar” kodu ve “maaş bakımından” bakıldığında “düşük ücret ödemesi” kodu ortaya çıkmıştır.

Tablo 7. Kıt kaynaklarla ilgili sorunların kategori ve kod dağılımı

Tema	Kategori	Kodlar
Kıt kaynaklar (%3,1)	Eğitim-öğretim açısından	Ders materyalinde sıkıntılar (f 2)
	Maaş bakımından	Düşük ücret ödemesi (f 4)

Göreve yeni başlayan öğretmenler kıt kaynaklarla ilgili sorunlarını aşağıdaki şekilde dile getirmişlerdir:

“Okulda bilgisayar yok, internet yok, danışabileceğin kimse yok, eğitimhane yok, yok, yok...” (Ö 9)

“2018-2019 Eğitim Öğretim yılı içerisinde özel bir okulda Türkçe Öğretmeni olarak göreve başladım. Özel okul olarak ilk tecrübem olduğundan düşük bir ücretle (2 bin 400 TL) anlaştım. Özel Öğretim Kurumları yönetmeliğinde belirtildiği üzere 20 ders saati üzerinde verilen dersler ek ders olarak geçmesine saati üzerinde verilen dersler ek ders olarak geçmesine rağmen, 35 saat derse girdiğim halde ek derslerimi alamadım. Okuldaki tüm branşlardan ve sınıf öğretmenlerinden daha fazla derse girmeme rağmen en düşük maaşı alıyordum. Dönem içerisinde kimi branşlara zam yapıldığı halde benim maaşımda herhangi bir yükseliş olmadı. Bankaya ek derslerim yattı ancak 2 bin 400 TL'nin üstünü elden geri verdim. Bütün öğretmenlerimiz aynı şekilde elden maaşlarının üstünü geri veriyordu. 8.sınıflara haftada 8 saat ders veriyordum. 8 ders saatine ek olarak 9. bir ders saati daha eklendi ve sadece 12.00 da verilen yemek dışında ne öğrencilere ne de öğretmenlere bir yemek hizmeti verilmiyordu” (Ö 26).

2.8. Velilerden Kaynaklı Sorunlar: Göreve yeni başlayan öğretmenler çevrimiçi forumlarda “Velilerden Kaynaklı Sorunlar” temasına da vurgu yapmışlardır. Yapılan incelemede, “Gerekli desteği almama” kategorisi başlığı altında dört koda ulaşılmıştır: “Çocuklarını Objektif Değerlendirememeleri”, “İlgisizlik”, “Aile İçi Eğitimde Eksiklikler” ve İletişim Kopukluğu.

Tablo 8. Velilerden kaynaklı sorunların kategori ve kod dağılımı

Tema	Kategori	Kodlar
Velilerden kaynaklı sorunlar (%3,1)	Gerekli desteği alamama	Çocuklarını objektif değerlendirememeleri (f 1) İlgisizlik (f 3) Aile içi eğitimde eksiklikler (f 1) İletişim kopukluğu (f1)

Göreve yeni başlayan öğretmenlerden bazıları velilerden kaynaklı sorunlarını şu şekilde dile getirmişlerdir:

“...velilere de ulaşmak zor. Toplantıya vs gelmedikleri gibi telefonlarını da açmazlar” (Ö 1).

“Özellikle 1’lerin durumu çok kötü. Daha ö sesindeyiz. Çok yavaş ilerliyoruz. Üstelik velilerin sorumluluğunu da ben üstlenmiş durumdayım. Evde fazla ilgilenmiyorlar çocuklarla. Bu da beni çok zorluyor. Nasıl olacak bilmiyorum” (Ö15).

“...ailelerinin başedemediği bir sürü çocuğu bir araya getirip sizin başatmenizi bekliyorlar (Ö 35).

“Ben de yakın zamanda bu kervana dahil oldum. Matematik öğretmeni olarak çalışıyorum bir ortaokulda. Öğrencilerle uğraşmak ayrı dert velileri ile uğraşmak ayrı dert. Adamın/kadının çocuğu 8. sınıfa gelip dört işlem yapamıyor veya çarpım tablosuna bile hâkim değil ama nasıl sınavdan 32 alır diye şikâyet edebiliyor. Şimdi suçu bana atacaklara da baştan söyleyim şubat ayında göreve başladım. “(Ö 45)

2.9. Mevzuat Kaynaklı Sorunlar: Çevrimiçi forumlarda göreve yeni başlayan öğretmenler “Mevzuat Kaynaklı Sorunlar” yaşamaktadırlar. Müfredat ve prosedürler kategorileri adı altında toplanan bu güçlükler için “müfredatı yetiştirme telaşı ve “prosedürleri sevmeme” kodları çıkartılmıştır.

Tablo 9. Mevzuat kaynaklı sorunların kategori ve kod dağılımı

Tema	Kategori	Kodlar
Mevzuat kaynaklı sorunlar (%1,5)	Müfredat	Müfredatı yetiştirme telaşı (f 1)
	Prosedürler	Prosedürleri sevmeme (f 2)

Göreve yeni başlayan öğretmenlerden bazıları velilerden kaynaklı sorunlarını şu şekilde dile getirmişlerdir:

“...Bir sürü çocuğu bir araya getirip sizin başatmenizi bekliyorlar. Müfredat zaten ayrı bir saçmalık. 40 dakikalık dersin yarısı çocukların kavgalarını çözmek için geçiyor. Sınıfa bir giriyorsun zil çaldığında yerde cam kırmışlar, yerlere su dökmüşler, birinin kafası şişmiş, başkasının parasını çalmışlar, birkaç tanesi dersten kaçmış, başka birisi elini kesmiş. Öğretmenlik inan ki çocuklara bir şey öğretmek değil tüm bu sorunlarla başatmeye çalışmak ve geri kalan zamanda müfredatı yetiştirmekten ibaret” (Ö 35).

“...şu sınıf defterini doldurmaktan nefret ediyorum el yazım çok kötü...” (Ö 12).

2.10. Çevresel Önyargı Kaynaklı Sorunlar: Göreve yeni başlayan öğretmenlerin çevrimiçi forumlarda deneyimledikleri güçlükleri yazarken değindikleri arasında “çevresel önyargılar” teması da bulunmaktadır. Bu temada “öğretmenlik mesleğine dair” bir kategori oluşturularak çevresel yaklaşımlara vurgu yapılmıştır. Öğretmenliğe dair ulaşılan kodlar; “tembel işi algısı” ve “iş bilmez olarak tanımlanma” şeklindedir.

Tablo 10. Çevresel önyargı kaynaklı sorunların kategori ve kod dağılımı

Tema	Kategori	Kodlar
Çevresel önyargı kaynaklı sorunlar (%1,5)	Öğretmenlik mesleğine dair	Tembel işi algısı (f 2) İş bilmez olarak tanımlanma (f 1)

Mesleğe yeni adım atan öğretmenlerden biri çevresel önyargılardan kaynaklı sorunlarını şöyle ifade etmektedirler:

“...Mesleğe başladığımdan bu yana herkes muhakkak yaptığım işten anlıyordu. Yapabildiklerime ve yapabileceklerime dair yorum yapma hakkını kendinde bulan insanların sayısı epey fazlaydı. Ben de herkesi dinledim. İyi bi gözlemci ve dinleyicimdir. Herkesten öğrenilecek bir şey vardır çünkü. Ne var ki, insanlar susmuyor. Bizde çomak sokma ve oturduğu yerden fikir verme kültürü diye bi olay var. “BMW alacaksın aga Audi o kadar. Şey değil ya ne biliim.” “O eve o kadar para sayacağına falanca yerden alsaydın çok vermişsin yahu” gibi cümleleri mesleğe vurunca her adımım eksik oluyor benim. Boşa çalışıyorum ya da boşa yaşıyorum bu hayatı. Bilmem neci Şukufe ve zühtolog Şuayip benim yerimde olsa ne paralar kazanırdı ve bunu ustaca, hiç yorulmadan layıkıyla yerine getirirdi bir bilerseniz. Bense ziyanım, kayıbım, işin çakallığını bilmiyorum, hatta bazen tembel biriyim çünkü 3 aylık tatilim var” (Ö 33).

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarına bakıldığında; göreve yeni başlayan öğretmenlerin çevrimiçi forumlarda paylaştıkları sorun alanlarını ifade eden on tema belirlenmiştir. Bunlar önem sırasına göre şöyledir: mesleki eğitimde yetersizlik sorunları, Bakanlık/İl/İlçe/Okul yönetiminden kaynaklı sorunlar, öğrencilerden kaynaklı sorunlar, okul ve sınıf ortamından kaynaklı sorunlar, öğretmenin kendisinden kaynaklı sorunlar, diğer öğretmenlerden kaynaklı sorunlar, kıt kaynaklarla ilgili sorunlar, velilerden kaynaklı sorunlar, mevzuat kaynaklı sorunlar ve çevresel önyargı kaynaklı sorunlardır.

Forumlardaki yeni öğretmenlerin büyük bir kısmı, atandıkları okullarda ve eğitim-öğretim yaptıkları sınıflarda ne yapacaklarını bilemedikleri durumları eleştirel bir gözle aktarırlarken lisans eğitimlerindeki kazanımların beklentileri karşılamadığını (Toprakçı, 2016) dolayısıyla hayal kırıklığı yaşadıklarını belirtmektedirler (Goddard ve Foster, 2001). Mezun oldukları okullardan aldıkları teorik bilgilerin uygulamadan farklı olduğunu ifade eden acemi öğretmenler mesleğin ilk günlerinden itibaren bir takım zorlu süreçlerden geçtiklerini, depresyona girdiklerini (Kelchtermans & Ballet, 2002) hatta mesleği bırakmayı (Veenman, 1984) bile düşündüklerini de yazmışlardır. Öğretmen adayları nitelikli bir şekilde yetiştirilip öğretmen olduklarında ancak eğitimin kalitesinde artma eğilimi görülebilir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının kontrol odağı inançları, eğitim felsefelerine ilişkin bakış açıları çeşitli şekillerde incelenerek sonuçları doğrultusunda öğretmen yetiştirilmesi bir eğitim politikası olmalıdır (Beytekin, Kadı ve Toprakçı, 2015). Mesleki eğitimlerindeki noksanlıkları; güncelden ve gerçekten uzak pedagojik anlayışa, kazandırılmayan öğretmenlik becerisine, donanımına ve yeterli pratiklerinin olmayışlarına (Karlıdağ ve Sağlam, 2021) bağlanabilir. Uygulama şoku olarak da bilinen öğretmen adaylarını bekleyen en önemli problem hizmet öncesi aldıkları lisans eğitimlerinin onları gerçek dünyaya hazırlamamış olmasıdır. Oysa bir ülkenin eğitim sistemine damgasını vuran öğretmenlerin yetiştirilme işinin hem niteliğini hem niceliğini incelemek öğretmenlerin karşılattıkları sorunları saptamada ve çözümlemede önem arz etmektedir (Kaya, 2015; Çelik ve Kahraman, 2021).

Araştırmaya konu olan öğretmenler ikinci sırada yer alan Bakanlık/İl/İlçe/Okul yönetiminden kaynaklı (Gülay ve Altun, 2017; Karlıdağ ve Sağlam, 2021) sorunlardan bahsederlerken iki temaya değinmişlerdir; baskıya ve yıldırıma maruz kalmak ve sistemsel yanlışlar. Bu durum araştırmadan çıkan diğer bir tema; öğretmenin kendisinden kaynaklı sorunlara, kurumsal ve hiyerarşik yapı içerisinde kendi özlük haklarını, mevzuatı ve yönetmelikleri tam olarak bilmediği (Yıldırım Vd., 2017) için problem çözme becerisi geliştiremeyen, acemi öğretmenlerin yaşadıkları sorunlarla da örtüşmektedir. Öte yandan karşılaşılan zorluklar analiz edildiğinde; ülkeye uygulama süreçlerinden geçmiş eğitimci yetiştirme, onları istihdam etme ve mesleğinde doyuma ulaşmalarına katkı sunma gibi çözümlerin kendiliğinde ortaya çıktığı da anlaşılmaktadır. Öğretmen seçme, atama ve öğretmenden hedeflenen verimi alma aşamalarında sistemin eğitim uzmanları tarafından kurgulanması, uygulanması ve denetlenmesi yerinde olabilir. Eğitim örgütleri rasyonellik ilkesine göre kurulmalı ve eğitim yöneticileri karar alma süreçlerinde eğitim örgütlerinin amaçlarının dayandığı değerleri göz ardı etmemelidir (Bursalıoğlu, 2020). Eğitimi sosyal ve kültürel kalkınmanın en önemli vasıtası olarak gören Atatürk, konuyu bir devlet politikası olarak görmüş ülkenin kendine özgü, modern bir eğitim politikası programı geliştirmesine ancak bu şekilde askeri, siyasi ve idari değişimlerin kalıcı olacağına işaret etmiştir (Aytaç, 1984).

Bunların yansira yeni öğretmenlerin göreve başladıkları yerin coğrafi koşulları (köy, kasaba vb.), iklimi, kültürü, ailelerin sosyo-ekonomik düzeyleri, yaşam tarzları ve kendi ailelerine uzaklıkları yaşanan sorunların şiddetini etkileyebilmektedir. Çeşitli araştırmalar (Özpınar ve Sarpkaya, 2010; Öztürk, 2016) köye atanan öğretmenlerle ilgili benzer bir tespitte bulunmaktadırlar. Çevre koşullarına uyum sağlayamayanlar, yabancılık çekenler (Güvendir, 2017), iş yoğunluğundan kaynaklı streslerini atabilecekleri ortamları bulamayanlar, sanatsal, kültürel faaliyetlerin sınırlı olduğu yerlerde hizmet veren öğretmenlerin mesleklerinde başarı göstermesi güçleşmektedir (Kozikoğlu ve Senemoğlu, 2018). Araştırmanın verilerinden de anlaşılacağı üzere ülkemizde bu durum zorunlu hizmet kapsamında kırsal kesimlerde göreve başlayan öğretmenlerin sıklıkla karşılaştıkları, mahrumiyet, yalnızlık ve karamsarlık gibi olumsuz duygulara kapılmalarına neden olabilmektedir. Bununla birlikte öğretmenlerin ilk kez atandıkları bölgede, öğretmenliğe başladıkları okuldaki fiziki şartların yetersiz olması, tadilata muhtaç, kalabalık ve birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim faaliyetleri yürütmeye çalışmaları beklenmedik bir durum olarak değerlendirilmektedir. Özellikle mezun oldukları üniversitelerin verdiği mesleki eğitimlerde bütün bu unsurların alt yapısı hazırlanmamış ise bireyler gerçeklik şoku etkisi altına girebilirler. Öğretmek ve öğrenmenin iç içe geçtiği, kırılğan sayılabilecek ilk aylarda aday öğretmenleri mesleğe kazandırmak, gelişimlerini yakından takip etmek ve mesleğe ait olma duygularını perçinlemek için mentorluk desteği veya uyum eğitimi sağlanmalıdır (Edward and Nuttall, 2015). Bu noktadan hareketle eğitim örgütlerinin amaçlarına ulaşmasındaki temel aktörlerden biri olan öğretmenlerin yetiştirilmesinde izlenecek eğitim politikalarının bütünlük, süreklilik, bilimsellik ve açıklık gibi özellikler taşıması yerinde olacaktır. MEB, Öğretmen Genel ve Özel yeterlilik Alanları ile Performans Yönetim ve Değerlendirme alanlarında yürüttüğü çalışmaları eğitim fakülteleri ile paylaşmalı, öğretmenlerde aranan özelliklerin göreve başlamadan önce dikkate alınması için eşgüdüm sağlanmalıdır (Tonbul, 2009)

Çevrimiçi forumlarda yorumlarda bulunan mesleğe yeni adım atan öğretmenler, okul ve sınıf ortamlarındaki sorunlarına paralel olarak kıt kaynak sorununa da (Güvendir, 2017; Karlıdağ ve Sağlam, 2021) değinmişlerdir. Kıt kaynaklar temasını; ders materyalli temin etmede güçlük ve düşük ücret alma olarak iki başlıkta yorumlamışlardır. Özellikle özel eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin fazla iş yüküne karşın düşük maaşla çalıştırıldıkları, acemi oldukları, deneyim kazanmaya çalıştıkları ve işten çıkarılma korkusu yaşadıkları için sessiz kaldıkları vurgulanmıştır.

Yapılan araştırmada ortaya konulan diğer bir sorun da öğretmenlerin velilerden (Yıldırım Vd., 2017) gerekli desteği göremedikleri yönündedir. Çocuklarını objektif değerlendiremeyen anne-babalar, aile içi eğitimdeki bazı eksiklikler ve iletişim kopuklukları başlıca şikâyet noktalarıdır. Oysa ailelerin eğitim-öğretime destek vermesi, okul ve öğretmen ile iş birliğine açık olması eğitimin etkili olmasında önemli rol oynamaktadır (De Paul, 2000). Bilginin ve eğitimin değeri aileden başlayarak çocuğa benimsetilirse çocuk okul ve sınıf ortamında nasıl davranması gerektiğinin bilinci içerisinde; öğrenmeye, gelişmeye yatkın hale gelebilir. Üniversitelerde sınıf yönetimi, velilerle işbirliği ve çevreyle ilişkiler, okul iklimine uyum gibi durumlar dikkate alınarak hizmet öncesi öğretmen eğitimi ve adaylık eğitimi programları yeniden değerlendirilmelidir (Dağ ve Sarı, 2017).

Bütün bunların yanı sıra araştırmaya konu olan öğretmenler, çevresel önyargılardan kaynaklı sorunlar da yaşadıklarını anlatmışlardır. Özellikle öğretmenlerin okulların kapatılmasıyla girdikleri yaz tatilinin göze batmasını, düzenli maaşa bağlı, riski olmayan ve çok çaba gerektirmeyen bir iş yaptıkları şeklindeki toplumsal algının rahatsız edici olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca mesleğin giderek itibarsızlaştırılmasında (Toprakçı, 2009) her kesimden insanın payı olduğunun ifade edilmeye çalışıldığı çevrimiçi yorumlarda öğrencilerin de okula ve eğitime inanmama eğilimi gösterdiklerinin altını çizilmiştir.

Öğrencilerden kaynaklı sorunlar (Yıldırım Vd., 2017) temasıyla ortaya konulan bu engeller; bilgi, disiplin ve saygı eksikliği etrafında yoğunlaşmaktadır. Dersin düzenini ve işeyişini bozarak öğretmenin motivasyonunu düşüren öğrencilerin çoğunlukla erkek öğrencileri olduğu, ortaokul kademesindeki öğrencilerin ergenliğe geçişlerinin bazı zorluklar çıkarttığı, şiddetin, tehditin iftiranın giderek arttığı, kopya çekmenin yaygınlaştığı, küfürlü konuşmanın normalleştirildiği, öğretmene ve derse saygının azaldığı bir okul ortamının yaratılmasından duydukları endişeyi hatta korkuyu ifade eden cümleler göze çarpmaktadır. Bu noktadan hareketle okullardaki disiplin kurullarının ve bu kurullarda görev yapan yöneticilerin ve kıdemli öğretmenlerin üslendikleri işin, sahip oldukları veya olamadıkları yetkinin yeniden gözden geçirilmesine ihtiyaç vardır. Hiçbir eğitimci ve öğretmen, çocuk üzerinde tek söz sahibi değildir, eğitim içi, eğitim dışı, insansal, araçsal faktörler olduğu gibi bütün bunların disiplini sağlamada zincirleme etkileri vardır (Toprakçı, 2017).

Diğer yandan göreve yeni başlayan öğretmenlerin çevrimiçi yorumlarından hareketle bulundukları okulda çalışan diğer meslektaşları ile de bazı sorunlar yaşadıkları anlaşılmaktadır. Toprakçı, Yücel, Bayraktutan, Bilbay, Bağcıvan ve Çakırer (2010) çalışmalarında bir çok öğretmenin eğitimin amaçlarından haberdar bile olmadıklarını dile getirmektedirler. Bu öğretmenler; öğrencilerin olumsuz davranışlarını düzeltmek yerine görmezden gelme, sorundan uzaklaşarak kendini korumaya alma, idealist değil fazla toleranslı olma, idareye yakın davranma, yeni öğretmene eleştirel yaklaşma ve daha tecrübeli olduğuna dikkati çekerek ayrıcalık bekleme gibi tutumlar geliştirmektedir. Bu bağlamda eğitim-öğretim ortamındaki iş ve işleyişin sağlıklı yürütülebilmesi her bir eğitimcinin üstlendiği görevleri yerine getirmesi ile yakından ilişkilidir. Diğer bir ifade ile eğitim örgütlerinde, takımdaki üyelerin paylaştığı gelenekler, duygular, inançlar, anlayışlar, değerler, davranış ve tutumlar bir bütünü oluşturmaktadır bu nedenle güçlü bir okul kültürü yaratmak için öğretmenlerin mesleki değerlerinin katkısının büyük olduğu söylenebilir (Kadı ve Beytekin, 2015).

Öneriler

Araştırma kapsamında ön plana çıkan sorunlar temelinde uygulamadakiler ve araştırmacılara çeşitli öneriler sunulabilir. Buna göre örneğin; mesleki eğitimde yetersizlik sorununu çözmek için araştırmacılar sorun detayını ortaya çıkarıcı araştırmalar yaparken; eğitim fakülteleri program, öğretim elemanı, donanım vb. gibi konularda bu sorunun çözümüne dönük iyileştirmelerde yapabilirler. Bir başka örnek olarak MEB/il/ilçe/okul yönetiminden kaynaklı sorunların derinlemesine bir haritası araştırmacılar tarafından çıkarılırken; bu kuruluşlarda yöneticilik yapanlar göreve yeni başlayan öğretmenlere dönük oryantasyon, rehberlik vb. faaliyetlerde bulunabilirler. Benzer araştırmacı veya uygulamacı faaliyetleri; öğrencilerden, okul ve sınıf ortamından, öğretmenin kendisinden, diğer öğretmenlerden, kıt kaynaklar, velilerden, mevzuattan ve çevresel önyargılardan kaynaklı sorunlar için de önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Ada S. ve Baysal N. (2013). Pedagojik-Androgojik Formasyon ve Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme. Ankara: Pegem Akademi.
- Ak, H. ve Toprakçı, E. (2019). Anıları bağlamında sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre ilköğretim müfettişleri, *I. Uluslararası Bilim Eğitim Sanat ve Teknoloji Sempozyumu UBEST 2019* (1st International Science, Education, Art & Technology Symposium UBEST 02-04 Mayıs 2019, *Official Conference Proceedings*, pp.219-241) Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi, İzmir. ss.219-241. Tüm Kitap için: <https://Drive.Google.Com/File/D/1q7jgw9yystk-1kg3et9tzkzjowyc1ks0m/View> Diğer erişim: <https://www.erdaltoprakci.com.tr/wp-content/uploads/2019/11/UBEST-bizim-bildiri.pdf>
- Aytaç, K. (1984) Gazi M. Kemal Atatürk Eğitim Politikası Üzerine Konuşmalar, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Bakır, D., Toprakçı, E. ve Altunay, E. (2019). Ortaöğretimde çalışan öğretmenlerin eleştirel düşünme becerileri ile okul sağlığı algıları arasındaki ilişki *OPUS © Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi – International Journal of Society Researches* ISSN:2528-9527 E-ISSN: 2528-9535 Cilt Volume :13 Sayı Issue :19 ss.223-262 DOI: 10.26466/opus.569567 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/799681>
- Beytekin, O.F., Kadı A., Toprakçı, E. (2015). *Öğretmen Adaylarının Kontrol Odağı İnançları ve Eğitim Felsefeleri*. Yükseköğretim Dergisi, (5), 1-8.
- Bursalıoğlu, Z. (2020). Eğitim Yönetiminde Teori ve Uygulama, Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün,Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2021). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Çelik ve Kahraman (2021). *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (51) 179-205.
- Dağ, N., ve Sarı, M. H. (2017). Areas of mentoring needs of novice and preservice teachers. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 10(1), 115-129.
- DePaul, A. (2000). Survival guide for new teachers: How new teachers can work effectively with veteran teachers, parents, principals, and teacher educators.U.S. Department of Education: Office of Educational Research and Improvement.

- Edwards S. And Nuttal J. (2014) Begenning teachers: Issues and Experinces, Asia-Pacific Journal of Teacher Education, 2015 Vol. 43, No. 1, 1–3, <http://dx.doi.org/10.1080/1359866X.2014.969415>
- Goddard, J. T., & Foster, R. Y. (2001). *The Experiences of Neophyte Teachers: A Critical Constructivist Assessment. Teaching and Teacher Education*, 17, 349-353.
- Gülay, A. & Altun, T. (2017). Göreve yeni başlayan öğretmenlerin yeterli algılarının ve karşılaştıkları sorunların belirlenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 738-749. DOI: <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.1837>
- Güvendir, E. (2017). Göreve yeni başlayan İngilizce öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (51):74-94
- Kadı A., Beytekin O. (2015). *Okul Kültürü ve Örgütsel Davranışları Arasındaki İlişkinin Mesleki değerler Aracılığıyla Araştırılması. Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(1), 71-97
- Karlıdağ ve Sağlam (2021). Okul öncesi öğretmenlerinin meslek yaşantılarının ilk yıllarına ilişkin anlatıları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2021 Cilt: 54 - Sayı: 2. Ss: 391-430.
- Kaya Y. (2015). İnsan Yetiştirme Düzenimiz. Ankara: Pegem Akademi.
- Kelchtermans, G., & Ballet, K. (2002). The micropolitics of teacher induction. A narrativebiographical study on teacher socialisation. *Teaching and Teacher Education*, 18(1), 105-120.
- Korkmaz, İ., Saban, A. & Akbaşlı, S. (2004). Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin Karşılaştıkları Güçlükler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 38, 266-277.
- Korkmaz, S. (1999). Göreve yeni başlayan öğretmenlerin mesleğe uyum sorunları. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Maxqda (2022). “MAXQDA’nın Temel Özellikleri”, erişim: 31 Temmuz 2022, <https://www.maxqda.com/tr>.
- Tonbul, Y. (2009). *İlköğretim Okulu Öğretmenlerine Yönelik Performans Değerlendirme Modelinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 9 (2), 173-188.
- Kozikoğlu, İ., & Senemoğlu, N. (2018). Öğretmenlik mesleğine adanmışlık ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması [Development of teachers’ professional engagement scale: A study on validity and reliability]. *Journal of Human Sciences*, 15(4), 2614-2625.
- Oğuzkan, F. (1971). Öğretmenliğin Üç Yönü, Ankara: MEB Yayınları.
- Özpınar, M. ve Sarpkaya, R. (2010). Köyde görev yapan sınıf öğretmenlerinin sorunları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 0 Sayı: 27, ss: 17-29.
- Öztürk, M.(2016). Köy ve kasabalarda görev yapan öğretmenlerin mesleğin ilk yılında yaşadıkları güçlükler. *İlköğretim Online*, 15(2), 378-390, 2016. [Online]:<http://ilkogretim-online.org.tr> doi: <http://dx.doi.org/10.17051/io.2016.55573>
- Sayım F. (2021). Sosyal Bilimlerde Araştırma ve Tez Yazım Yöntemleri- Konu Tespiti-Süreç Yönetimi-Tez Yazımı, Ankara: Seçkin Yayınları.
- Saban A. ve Ersoy A. (2019).Eğitimde Nitel Araştırma Desenleri, Ankara: Anı yayınları.
- Saldana J. (çev. Akcan A. Ve Şad S.) (2019). Nitel Araştırmacılar İçin Kodlama El Kitabı, Ankara: Pegem Akademi.
- Toprakçı, E. (1995). Okul örgütünün amaçlar açısından kendine özgü yönleri. *Eğitim Yönetimi Dergisi* (Pegem) Yıl:1, Kış 1995; Sayı: 1, ss: 113-120 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/108751>
- Toprakçı, E. (1996). Okul örgütünün -teknoloji açısından – kendine özgü yönleri. *Eğitim Yönetimi Dergisi* (Pegem). Yıl:2, Kış 1996; Sayı: 1, (139-149) Erisim: <https://www.erdaltoprakci.com.tr/wp-content/uploads/2021/01/teknoloji-acisindan.pdf>
- Toprakçı, E. (2001-a). İşbölümü açısından okulu diğer örgütlerden ayıran özellikler. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, Yıl:2001. Cilt: 23, Sayı: 122, Ekim, ss.3-10. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5262>
- Toprakçı, E. (2001-b). Güç merkezleri açısından okulun örgütsel farklılıkları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi* 26(26), Yıl: 7, 277-287. Erişim: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/108501>
- Toprakçı, E. (2000). Geleceğin müdürleri açısından okul müdürlerinin liderlik yeterliği. *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 24, 117-128. (Basılı dergi) Elektronik Erişim: <https://www.erdaltoprakci.com.tr/wp-content/uploads/2021/01/gelecegin-mudurleri2.pdf>
- Toprakçı, E. (2001-c). Okul müdürlerinin örgütlenme yeterliği. *Kırşehir Eğitim Fakültesi* 2(3), 31-39. Erişim: <https://kefad2.ahievran.edu.tr/arsiv/23.html> İkinci Erisim: <https://www.erdaltoprakci.com.tr/wp-content/uploads/2021/01/orrgutleme-yeterligi.pdf>

- Toprakçı, E. (2001-d) “Okul Müdürlerinin Planlama Yeterliği” AIBÜ Eğitim Fakültesi Dergisi YIL: 2001, Cilt:1, Sayı:1, ss. 57-67. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aibudefd/issue/1506/18260> <https://www.erdaltoprakci.com.tr/wp-content/uploads/2021/01/plaanlama-yeterligi.pdf>
- Toprakçı, E. (2001-e) Okul yönetimi süreci ve liderlik. *Eğitim Araştırmaları Dergisi* Anı Yayıncılık Ltd.Şti. Yıl:1, Kış 2001; Sayı: 3 4, (139-149) Erisim: <https://www.erdaltoprakci.com.tr/wp-content/uploads/2021/01/okul-yonetimi-sureci-ve-liderlik.pdf>
- Toprakçı, E. (2001-f) Okul müdürlerinin iletişim yeterliği. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 71(71), 29-33. Erişim: <http://journals.iku.edu.tr/yed/index.php/yed/issue/view/86/83> ikinci erişim: <https://www.erdaltoprakci.com.tr/wp-content/uploads/2019/09/OKUL-MÜDÜRLERİNİN-İLETİŞİM-YETERLİLİĞİ.pdf>
- Toprakçı, E. (2002). Okul müdürlerinin eşgüdümleme yeterliği. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (3)3, 87-94 Erisim: <https://www.erdaltoprakci.com.tr/wp-content/uploads/2021/01/Essgudumleme-Yeterligi.pdf>
- Toprakçı, E. (2005). The profiles of using for professional aim that computers in their home of School managers and teachers in Turkey (the example of Sivas) / Okul Yöneticisi ve Öğretmenlerin Evlerindeki Bilgisayarı Mesleki Amaçlı Kullanım Profilleri (Sivas İli Örneği) *The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET* Volume 4, Issue 2, Article 8, April 2005 ISSN: 1303-6521 <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1102629.pdf>
- Toprakçı, Erdal (2009). Öğretmenlerin suç karnesi- yargı kararlı gazete haberleri ölçütünde karşılaştırmalı bir analiz. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, *IV.Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi, Bildiri Kitabı*, 14-15 Mayıs 2009 (ss.475-487) Erisim: <https://www.erdaltoprakci.com.tr/wp-content/uploads/2020/05/suc-karnesi.pdf>
- Toprakçı, E., H.Yücel İ.Bayraktutan, A.Bilbay, E.Bağcıvan, İ.Çakırer (2010). Öğretmen ve Öğretmen Adaylarının Türk Milli Eğitiminin Genel Amaç ve İlkelerinden Haberdarlık Düzeyleri *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* Gazi Üniversitesi, Güz 2010, Cilt: 8, Sayı: 4, ss.971-999 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/256234>
- Toprakçı, Erdal (2016). Eğitim Pedagogisi, Ankara: Ütopya Eğitim Dizisi
- Toprakçı, Erdal (2017). Sınıf Yönetimi, Ankara: Pegem Akademi.
- Toprakçı, E. & Ofluoğlu, K. (2021). Öğretmen adaylarının atamaya ilişkin görüşlerinin çevrim içi platformlar üzerinden incelenmesi. *The 6th International Contemporary Educational Research Congress*, 11-12-13 October 2021. pp. 266-292. Alfred Nobel University (Ukraine) and the Association for Contemporary Educational Research CEA-D (Türkiye) in Dnipro/Ukraine *Proceedings* Link: <https://www.morebooks.de/store/gb/book/contemporary-educational-researches/isbn/978-620-0-62899-2> or <https://www.erdaltoprakci.com.tr/wp-content/uploads/2022/03/toprakcioflu.pdf>
- Veenman, S. (1984). Perceived problems of beginning teachers. *Review of Educational Research*, 54(2), 143-178.
- Yıldırım A. ve Şimşek H. (2021). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldırım, N., Kurtde N. F. ve Ergün, S.S. (2017). Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar üzerine nitel bir araştırma. *International Journal of Social Science Research*, 6(2), 1-18

AL FARABI

11th International Conference on Social Sciences
August 19-20, 2022/Ataturk University, Erzurum, Turkey

FULL TEXT BOOK

EDITOR

Assoc. Prof. Dr. Serkan NAKTIYOK

ISBN: 978-625-8213-26-3

AL-FARABI

11TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES

August 19-20, 2022/Ataturk University, Erzurum, Turkey

FULL TEXT BOOK

Edited by
ASSOC. PROF. DR. SERKAN NAKTİYOK

by
IKSAD GLOBAL PUBLISHING HOUSE

E-mail: info@iksad.com
farabidergisi@gmail.com www.farabicongress.org

All rights of this book belong to IKSAD GLOBAL Publishing House
Authors are responsible both ethically and juristically

IKSAD GLOBAL Publications – 2022©
Issued: 10.09.2022

ISBN: 978-625-8213-26-3

CONFERENCE ID

CONFERENCE TITLE

Al-Farabi 11TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES

DATE and PLACE

August 19-20, 2022
Ataturk University, Erzurum, Turkey

ORGANIZATION

Ataturk University
IKSAD Institute

ORGANIZING COMMITTEE HEADS

Prof. Dr. Ömer ÇOMAKLI

Rector of Ataturk University

Prof. Dr. Sait UYLAŞ

Ataturk University, Institute of Social Sciences Director

Assoc. Prof. Dr. Serkan NAKTİYOK

Ataturk University, Institute of Social Sciences Deputy Director

Assoc. Prof. Dr. İlknur EMEKLİ

Ataturk University, Institute of Social Sciences Deputy Director

NUMBER of ACCEPTED PAPERS

254

NUMBER of REJECTED PAPERS

62

PARTICIPANT COUNTRIES (25)

Türkiye, Indonesia, Lebanon, Azerbaijan, Philippines, Nigeria, Ukraine, South Africa, Hungary, China, India, Benin, South Sudan, Kyrgyzstan, Pakistan, Malaysia, Uzbekistan, Iraq, Romania, Georgia, Jordan, Vietnam, Brazil, Egypt, Zimbabwe

TOTAL NUMBER of INTERNATIONAL PAPERS

Turkey (122), Other Countries (132)

EVALUATION PROCESS

All Applications Have Undergone A Double-Blind Peer Review Process

PRESENTATION

Oral Presentation

ORGANIZING BOARD MEMBERS

Prof. Dr. Mahir  H seynova

Azerbaijan State Pedagogy University

Prof. Dr. Mustafa Talas

Niğde Ömer Halisdemir University

Prof. Dr. Ramazan Gafarlı

Azerbaijan National Academy of Sciences

Prof. Dr. Salih  zt rk

Tekirdag Namık Kemal University

Assoc. Prof. Dr. Ahmet Topal

Ataturk University

Assoc. Prof. Dr. Asuman Gökhan

Ataturk University

Assoc. Prof. Dr. Ayşe Hilal Kalkandelen

Ataturk University

Assoc. Prof. Dr. Ceyhun Ozan

Ataturk University

Assoc. Prof. Dr. Muhammed K r at Timuro lu

Ataturk University

Assoc. Prof. Dr. Muhammet Kızılgeçit

Ataturk University

Assoc. Prof. Dr. Neslihan Ser eo lu

Ataturk University

Assoc. Prof. Dr. Nurullah Yılmaz

Ataturk University

Assoc. Prof. Dr.  zkan Dayı

Bayburt Üniversitesi

Assoc. Prof. Dr. Seda Kayapalı Yıldırım

Ataturk University

Assoc. Prof. Dr. Sevda  nal Kılıç

Ataturk University

Assoc. Prof. Dr.  lhak  imen

Ataturk University

Assist. Prof. Dr. Bahar Küpe
Ataturk University

Assist. Prof. Dr. Cüneyt Korkut
Ataturk University

Assist. Prof. Dr. Fatma Başar
Ataturk University

Assist. Prof. Dr. Gökhan Erkal
Ataturk University

Assist. Prof. Dr. Kadir Aydın
Adiyaman University

Assist. Prof. Dr. Kadir Deligöz
Ataturk University

Assist. Prof. Dr. Mustafa Keskinılıç
Ataturk University

Assist. Prof. Dr. Ülke Hilal Çelik
Ataturk University

SCIENTIFIC BOARD

Prof. Dr. Adem Yılmaz
Ataturk University

Prof. Dr. Ahmet Sarı
Ataturk University

Prof. Dr. Alexander V. Voznyuk
Zhytomyr Ivan Franko State University

Prof. Dr. Ali Utku
Ataturk University

Prof. Dr. Ali Yalçın Tavukçu
Ataturk University

Prof. Dr. Aslı Yurdigül
Ataturk University

Prof. Dr. Atılhan Naktiyok
Ataturk University

Prof. Dr. Besim Özcan
Ataturk University

Prof. Dr. Canan Nur Karabey
Ataturk University

Prof. Dr. Erdoğan Erbay
Ataturk University

Prof. Dr. Gökalp Nuri Selçuk
Ataturk University

Prof. Dr. Hacer Huseynova
Azerbaijan State Pedagogical University

Prof. Dr. Hacı Ömer Özden
Ataturk University

Prof. Dr. Haldun Özkan
Ataturk University

Prof. Dr. Mehmet Saif Dilek
Ataturk University

Prof. Dr. Mehmet Zaman
Ataturk University

Prof. Dr. Mehmet Zeki İşcan
Ataturk University

Prof. Dr. Mukadder Erkan
Ataturk University

Prof. Dr. Musa Bilgiz
Ataturk University

Prof. Dr. Naci İspir
Ataturk University

Prof. Dr. Nuray Karaca
Ataturk University

Prof. Dr. Ömer Faruk İşcan
Ataturk University

Prof. Dr. Orhan Çınar
Ataturk University

Prof. Dr. Osman Elmalı
Ataturk University

Prof. Dr. Raci Taşcıoğlu
Ataturk University

Prof. Dr. Reşat Karcıoğlu
Ataturk University

Prof. Dr. Resul Öztürk
Ataturk University

Prof. Dr. Salih Öztürk
Namık Kemal University

Prof. Dr. Süleyman Efendioğlu
Ataturk University

Prof. Dr. Ümit Kılıç
Ataturk University

Prof. Dr. Vedat Kaya
Ataturk University

Prof. Dr. Yusuf Yurdigül
Ataturk University

Assoc. Prof. Dr. Ahmet avuş
Ataturk University

Assoc. Prof. Dr. Ali Servet Öncü
Ataturk University

Assoc. Prof. Dr. Alper Tunga Avcı
Ataturk University

Assoc. Prof. Dr. Dilşad Güzel
Ataturk University

Assoc. Prof. Dr. Emre Belli
Ataturk University

Assoc. Prof. Dr. Fatih Yıldırım
Erzurum Technical University

Assoc. Prof. Dr. Gonul Samedova
Azerbaijan State Pedagogical University

Assoc. Prof. Dr. Hüseyin Boz
Ataturk University

Assoc. Prof. Dr. Ömer Yalçınkaya
Ataturk University

Assoc. Prof. Dr. Salih Börteçine Avcı
Ataturk University

Assoc. Prof. Dr. Ivaylo Staykov
New Bulgarian University

Assist. Prof. Dr. Ahmet Kamil Kabakuş
Ataturk University

Assist. Prof. Dr. Ali İskender
Ataturk University

Assist. Prof. Dr. Alparslan Kurudirek
Ataturk University

Assist. Prof. Dr. Bilgehan Savaşçı Temiz
Ataturk University

Assist. Prof. Dr. Burçin Yazıcı
Ataturk University

Assist. Prof. Dr. Elif Alar Erkal
Erzurum Technical University

Assist. Prof. Dr. Erol Geçgin

Kafkas University

Assist. Prof. Dr. Fatih Aydemir

Ataturk University

Assist. Prof. Dr. Hatice Geyik

Ataturk University

Assist. Prof. Dr. Özge Buzdağlı

Ataturk University

Assist. Prof. Dr. Özgür Temiz

Ataturk University

Assist. Prof. Dr. Rahman Özdemir

Ataturk University

Assist. Prof. Dr. Tuncay Çanakçı

Kafkas University

Assist. Prof. Dr. Zafer Türkmendağ

Ataturk University

Dr. Aygun Meherremova

Baku State University

Dr. Damezhan Sadykova

Kazak State Pedagogy University

Dr. Faisal Zulhumadi

Universiti Utara Malaysia

Dr. Gulshen Meherremova

Azerbaijan Language University

Dr. Murat Korucuk

Kafkas University

Dr. Nurmukhamed Kenzhegulov

Egyptian University of Islamic Culture Nur-Mubarak

Dr. Vîntu Denis

Moldova Academy of Economic Studies